

TILASTOLLINEN PÄÄTOIMISTO

Monistettuja tutkimuksia n:o 1

KANSANTALouden TILINPIDON RAKENNE

Paavo Grönlund - Olavi Niitamo

Kesäkuu 1966 .

A L K U L A U S E

Tässä monisteessa esitetään kansantalouden tilinpidon päätilit ja näissä esiintyvien erien määritelmät. Esitys seuraa Yhdistyneiden Kansakuntien kansantalouden tilinpidosta antamaa suositusta (SNA)¹⁾. Eräitä SNA:n määritelmiä on selvennetty Suomen olosuhteita paremmin vastaviksi. Tarkoituksena on, että tämä moniste tarkistettuna ja mahdollisesti lyhennettynä sisältyy tekeillä olevaan Suomen kansantalouden tilinpitoa vv. 1948-1964 selvittävään julkaisuun. YK:n kansainväliset tilastoelimet tarkistavat ja laajentavat parhaillaan SNA:ta. Näihin uudistuksiin ei puututa tässä monisteessa.

---

1) A System of National Accounts and Supporting Tables, United Nations, Studies in Methods, Series F, No. 2, Rev. 2, New York 1960.

S I S Ä L L Y S L U E T T E L O

	Sivu
AL K U L A U S E	1
1. P Ä Ä S E K T O R I T	2
1.1. Yritykset	2
- yksityiset liikeyritykset	2
- julkiset liikeyritykset	3
- - julkiset liikelaitokset	3
- - julkiset yhteisömuotoiset liikeyritykset	3
1.2. Kotitaloudet ja yksityiset voittoa tavoittelemattomat laitokset ja järjestöt	3
1.3. Julkinen hallinto	4
2. T A L O U D E L L I S E N T O I M I N N A N M U O D O T ...	5
2.1. Tuotantotili	5
2.2. Tulo- ja tulonkäyttötili	5
2.3. Pääoman järjestelytili	5
2.4. Muiden sektoreiden tili	5
3. S E K T O R E I D E N T I L I T	6
3.1. Tilien rakenne	6
3.1.1. kansantuotetili	6
3.1.2. kansantulotili	6
3.1.3. kotimaisen pääomanmuodostuksen tili	7
3.1.4. kotitalouksien ja yksityisten voittoa tavoittelemattomien laitosten ja järjestöjen tulo- ja tulonkäyttötili	7
3.1.5. kotitalouksien ja yksityisten voittoa tavoittelemattomien laitosten ja järjestöjen pääomanjärjestelytili	7
3.1.6. julkisen hallinnon tulo- ja tulonkäyttötili	7
3.1.7. julkisen hallinnon pääomanjärjestelytili	7
3.1.8. ulkomaisten juoksevien liiketoimien tili	7
3.1.9. ulkomaisten pääomanjärjestelyliiketoimien tili	7
3.2. Eräät kokonaiskäsitteet	8
3.2.1. kansantulo	8
3.2.2. nettokansantuote tuotantokustannushintaan	8
3.2.3. bruttokansantuote markkinahintaan	9

	Sivu
4. S T A N D A R D I T I L I T	10
5. S T A N D A R D I T I L I E N E R I E N S E L I T Y K S E T	19
(Sulkeissa oleva numerointi viittaa standarditilin ao. kohtaan)	
(1.) K a n s a n t u o t e t i l i	19
(1.1.) Nettokansantuote tuotantokustannushintaan	19
(1.2.) Kiinteän pääoman poistot	19
(1.3.) Välilliset verot	19
(1.4.) Tukipalkkiot	20
(1.5.) Yksityiset kulutusmenot	20
(1.6.) Julkiset kulutusmenot	20
(1.7.) Kotimainen kiinteän pääoman bruttomuodostus	21
(1.8.) Varastojen lisäys	22
(1.9. ja 1.10.) Tavaroiden ja palvelusten vienti ja tuonti ..	22
(2.) K a n s a n t u l o t i l i	23
(2.1.) Palkat ja työnantajain sosiaalikulut	23
(2.2.) Yksityisten elinkeinonharjoittajien tulot	23
(2.3.) Tulot omaisuudesta	23
- vuokrat	
- korot	
- osingot	
- yhteisöjen tulonsiirrot	
(2.4.) Yhteisöjen säästö	24
(2.5.) Yhteisöjen välittömät verot	24
(2.6.) Julkisen hallinnon tulot omaisuudesta ja yritystoimin-	
nasta	24
(2.7.) Julkisen velan korko-erä	24
(2.8.) Kuluttajien luottojen korko	25
(2.10.) Nettotuotantotekijätulot ulkomailta	25
(3.) K o t i m a i s e n k i i n t e ä n p ä ä o m a n -	
m u o d o s t u k s e n t i l i	25
(3.5.) Pääomansiirrot yhteisöille	25
(3.6.) Yhteisöjen lainanotto	26
(3.7.) Ei-yhteisömuotoisen yksityisen sektorin bruttopääoman	
muodostuksen rahoitus	26
(3.8.) Ei-yhteisömuotoisen julkisen sektorin bruttopääoman-	
muodostuksen rahoitus	26

(4.) Kotitalouksien ja voittoa tavoittelemattomien laitosten ja järjestöjen tulo- ja tulonkäyttötili sekä pääoman järjestelytili	26
(4.3.) Kotitalouksien ja voittoa tavoittelemattomien laitosten välittömät verot	26
(4.4.) Muut tulonsiirrot julkiselle hallinnolle	26
(4.5.) Tulonsiirrot ulkomaille	27
(4.6.) Säästö	27
(4.10.) Tulonsiirrot julkiselta hallinnolta	27
- opetus- ja tutkimustoiminta	27
- terveydenhoito	27
- sosiaaliturvakorvaukset ja sosiaaliapu	27
- muut tulonsiirrot	28
(4.16.) Pääomansiirrot julkiselta taloudelta	28
(4.17.) Pääomansiirrot ulkomailta	28
(4.18.) Lainanotto	28
(5.) Julkisen hallinnon tulo- ja tulonkäyttötili sekä pääoman järjestelytili	28
(5.4.) Tulonsiirrot ulkomaille	29
(5.17.) Kiinteän pääoman poistot	29
(6.) Ulkomaisten liike-toimien tilit	30
(6.1.) Tavaroiden ja palvelusten vienti	30
(6.4.) Tavaroiden ja palvelusten tuonti	30
(6.6. ja 6.7.) Vaihtotaseen ylijäämä	30
(6.8.) Pääomansiirrot ulkomailta yhteisöille	30
(6.9.) Pääomansiirrot ulkomailta kotitalouksille	30
(6.10.) Pääomansiirrot ulkomailta julkiselle hallinnolle	30
(6.11.) Nettolainananto ulkomaille	31

L I I T T E E T

	Sivu
Liite 1.	
Kulutusmenojen luokittelu	32
1.1. <u>Yksityiset kulutusmenot</u>	32
1.1.1. Elintarvikkeet	32
1.1.2. Juomat	33
1.1.3. Tupakka	33
1.1.4. Vaatetus ja muut henkilökohtaiset esineet	33
1.1.5. Asunto	33
1.1.6. Lämpö ja valo	33
1.1.7. Kotitalouskalusto	33
1.1.8. Kotitaloustarvikkeet ja -palvelukset	33
1.1.9. Henkilökohtainen puhtaus ja terveydenhoito	33
1.1.10. Liikenne ja tietojen välitys	33
1.1.11. Virkistys ja huvittelu	33
1.1.12. Muut palvelukset	34
- finanssipalvelukset	34
- koulutus ja tutkimus	34
- muut palvelukset	34
1.1.13. Maan vakinaisten asukkaiden menot ulkomaille	34
1.2. <u>Julkiset kulutusmenot</u>	34
1.2.1. Siviilitarkoituksiin	34
1.2.1.1. Yleinen hallinto, oikeuslaitos ja poliisitoiminta	34
1.2.1.2. Opetus- ja tutkimustoiminta	34
1.2.1.3. Terveydenhoitopalvelukset	34
1.2.1.4. Erityiset hyvinvointipalvelukset	34
1.2.1.5. Muut siviilimenot	35
1.2.2. Maanpuolustustarkoituksiin	35
Liite 2.	
Kiinteä pääomanmuodostus pääoma-	
hyödykelajeittain	36
2.1. Maa	36
2.2. Asunnot	36
2.3. Muut talonrakennukset	36
2.4. Maa- ja vesirakennustoiminta	36
2.5. Kulkuneuvot	36
2.6. Koneet ja kalusto	36
Liite 3.	
Elinkeränojaako	37

1. P Ä Ä S E K T O R I T

Kansantalouden tilinpidossa pyritään systemaattiseen ja aukottomaan kansantalouden rakenteen esittämiseen hyödykkeiden tuottamiseen, tuotannossa syntyviin tuloihin sekä hyödykkeiden ja tulojen käyttämiseen liittyvien liiketoimien kuvauksen avulla.

Liiketoimien kuvaus tapahtuu tilien ja niitä täydentävien taulukoiden muodossa. Seuraavassa määritellään aluksi kansantalouden pääsektorit, esitetään niiden tilit ja sen jälkeen määritellään erä erältä tileillä esiintyvät liiketoimiluokat.

Lähtökohtana tilinpidossa on, että kotimaiset liiketoimien suorittajat ryhmitellään kolmeen pääsektoriin 1. Y r i t y k s e t, 2. K o t i t a l o u d e t j a y k s i t y i s e t v o i t t o a t a v o i t t e l e m a t t o m a t l a i t o k s e t j a j ä r j e s t ö t j a 3. J u l k i n e n h a l l i n t o.

1.1. Yrityksiin kuuluvat liikeyritykset, organisaatiot ja laitokset, jotka tuottavat myytäväksi tavaroita ja palveluksia hintaan, jolla on tarkoitus peittää tuotantokustannukset. Yrityssektori sisältää tällöin seuraavat ryhmät.

- (a) Ei-yhteisömuotoiset yksityiset yritykset, kuten maatilat, vähittäiskaupat, omaan laskuun toimivat ammatinharjoittajat ja muut yksityiset elinkeinonharjoittajat.
- (b) Kotitaloudet ja yksityiset voittoa tavoittelemattomat laitokset ja järjestöt asuntojen omistajina.

- (c) Kaikki sellaiset yksityiset yhteisöt, jotka eivät ole kotitalouksia palvelevia yksityisiä voittoa tavoittelemattomia laitoksia. Myös osuuskuntamuotoiset yritykset kuuluvat tähän ryhmään.
- (d) Yrityksiä palvelevat, voittoa tavoittelemattomat laitokset (yhdistykset, tutkimusyksiköt yms.) kuuluvat yrityssektoriin siitä huolimatta, etteivät ne täytä alussa esitettyä pääsääntöä.
- (e) Julkiset liikeyritykset (public enterprises) eli yleensä kaikki ne edellämainitun määritelmän mukaan yrityssektoriin kuuluvat yritykset, jotka julkinen valta omistaa tai joita se välittömästi kontrolloi. Monet näistä, kuten kansallistetut yritykset, postilaitos tms. ovat selvästi tunnistettavissa, mutta on tarkoituksenmukaista sisällyttää tähän ryhmään tiettyjä muita julkisen vallan laitoksia, jotka eivät luonteeltaan ole yhtä selvästi luettavissa yrityksiin. Näitä ovat sellaiset julkisen vallan laitokset, jotka on perustettu niistä laitoksista riippumatta, joita ne palvelevat ja jotka tuottavat toisille julkisen vallan laitoksille sellaisia palveluksia, joita voidaan hankkia myös yksityisiltä yrityksiltä. Esimerkkinä mainittakoon sotatarviketehtaat, moottoriajoneuvojen korjaamot ja laivaston telakat.

Tiettyjä tarkoituksia varten voidaan julkiset liikeyritykset jakaa julkisiin liikelaitoksiin ja julkisiin yhtiömuotoisiin liikeyrityksiin.

Julkisia liikelaitoksia (Government enterprises) ovat ne julkiset liikeyritykset, jotka ovat rahoituksellisesti integroituneet julkisen hallinnon kanssa ja joilla on omia rahastoja vain juoksevaa toimintaa varten.

Julkisia yhteisömuotoisia liikeyrityksiä (Public corporations) ovat ensi sijassa sellaiset yhtiöt, joiden osakkeet kokonaan tai pääosaksi omistaa julkinen valta ja joiden johdon julkinen valta valitsee. Ne yksityiset yhtiöt, joiden voidaan katsoa olevan julkisen vallan kontrolloimia, luetaan niinkään tähän ryhmään.

1.2. Kotitalouksiin ja yksityisiin voittoa tavoittelemattomiin laitoksiin ja järjestöihin luetaan yksityiset henkilöt ja ne yksityiset järjestöt ja laitokset, joita ei lueta yrityssektoriin. Näitä ovat esimerkiksi ammatilliset yhdistykset, huoltojärjestöt, urheiluseurat sekä eräät koulut ja eräät sairaalat.

1.3. Julkiseen hallintoon (General government) kuuluvat ne valtion, kuntien ja kuntayhtymien laitokset, jotka huolehtivat yleisestä hallinnosta, maanpuolustuksesta sekä järjestys-, koulutus- ja terveydenhoitopalveluksista. Tähän sektoriin eivät kuulu sellaiset julkiset laitokset, jotka kuuluvat ryhmään julkiset liikeyritykset.

Julkiseen hallintoon luetaan myös sosiaaliturvajärjestelmä, vaikka se muodollisesti olisi julkisesta vallasta erillään, jos sitä silti voidaan pitää julkisen vallan scsiaalipolitiikan välineenä.

2. T A L O U D E L L I S E N T O I M I N N A N M U O D O T.

Kaikissa kansantalouden pääsektoreissa tapahtuu monenlaatuista taloudellista toimintaa. Voidaan erottaa tuotanto, kulutus ja pääomanmuodostus. Kutakin tällaista toimintaa varten kussakin sektorissa määritellään seuraavassa oma tilinsä. Lisäksi laaditaan kullekin sektorille muiden sektoreiden tili, jolle kirjataan liiketoimet muiden sektoreiden kanssa. Tilit ja niiden sisältö ovat seuraavat:

2.1. Tuotantotili osoittaa ne tuotot ja kulut, jotka liittyvät sektorin tuotantoon. Sen tuottopuolella esiintyvät myynnit ml. omaan käyttöön tarkoitettun tuotannon bruttoarvo, saadut tukipalkkiot ja varastonlisäyksen arvo. Kulupuolen erät ovat käytettyjen raaka-aineiden y.m. valmistusaineiden arvo, välilliset verot ja kiinteän pääoman kulumista vastaavat poistot. Jäljelle jäävä erä on sektorissa aikaansaatu nettoarvonlisäys, joka on yhtä suuri kuin sektorissa syntyneet tuotannontekijätulot. Siihen sisältyvät työntekijöille maksetut korvaukset ja liikeylijäämä. Viimeksi mainittuun kuuluvat korot, nettovuokra ja liikevoitto (ml. yksityisten elinkeinonharjoittajien tulot).

2.2. Tulo- ja tulonkäyttötilin tuottopuolella on ensinnäkin tuotantotililtä sinne siirtyvä nettoarvonlisäys. Tuottopuolella esiintyy lisäksi omaisuudesta saadut tulot muilta sektoreilta ja edelleen saadut tulonsiirrot. Kulupuolella esiintyy tulojen käyttö juokseviin menoihin. Näitä ovat tuotannontekijöille maksetut tulot, tulonsiirrot kuten välittömät verot ja kulutusmenot. Tilin ylijäämä on sektorin säästämistä.

2.3. Pääoman järjestelytilin tuottopuolelle siirtyy tulo- ja tulonkäyttötililtä säästäminen ja tuotantotililtä kiinteän pääoman kulumista vastaavat poistot. Tuottopuolelle kirjataan lisäksi saadut pääomansiirrot ja lainanotto muilta sektoreilta ja ulkomailta. Kulupuolella ovat sektorin pääomanmuodostus, annetut pääomansiirrot ja lainananto muille sektoreille ja ulkomaille.

2.4. Muiden sektorien tilin tuottopuolelle tulevat tuotanto-, tulo- ja tulonkäyttötilien ja pääoman järjestelytilien kulupuolien ne erät, jotka eivät jo esiinny niiden tuottopuolella. Vastaavalla tavalla tämän tilin kulupuolelle kuuluvat ne edellä mainittujen tilien tuottopuolen erät, jotka eivät esiinny niiden kulupuolilla.

3. SEKTORIEN TILIT

3.1. Tilien rakenne

Tässä kappaleessa esitellään talouselämän eri pääsektoreiden tilien rakenne. Tilien standardisoinnissa ei ole voitu ottaa huomioon kaikkia niitä näkökohtia, joita kansantalouden toiminnan rakenteen täydellinen kuvaus ja tilinpidon analyysikelpoisuus edellyttäisivät. Tilien sisältöön suuresti vaikuttavana tekijänä ovat perustilastojen puutteiden asettamat rajoitukset. Tilijärjestelmään sisältyy yhdeksän tiliä.

3.1.1. Kansantuotetili (tili 1) on kansantalouden sulautettu¹⁾ tuotantotili. Jotta toisaalta kansantuote ja toisaalta kansanmeno saataisiin puhtaina esille tilien eri puolille, on eri sektoreiden tuotantotileillä (kts. 2.1.) suoritettu seuraavat järjestelyt. Ensinnäkin tukipalkkiot on tuottopuolelta siirretty kulupuolelle miinusmerkkisenä. Toiseksi ostot ulkomailta - tavaroiden ja palvelusten tuonti - on siirretty kulupuolelta tuottopuolelle jälleen etumerkkiä muuttaen.

Koska tilin erät samoin kuin muidenkin tilien erät esitetään seuraavassa tiliasetelmassa, ei niitä tässä yhteydessä kosketella yksityiskohtaisesti.

3.1.2. Kansantulotili (tili 2) poikkeaa yritysten tulo- ja tulonkäyttötilistä (kts. 2.2.) siinä, että myös muissa kuin yrityssektorissa tapahtuvan tuotannon arvonlisäys kirjataan tälle tilille samoin kuin kaikki ulkomailta saadut tuotannontekijätulot. Tätä menettelyä käytetään siksi, että voitaisiin esittää koko kansantulo ja sen jakaantuminen yksinkertaisesti ja selvästi yhden tilin avulla. Julkisen velan korko ja kuluttajien luottojen korko esiintyvät miinusmerkkisinä kansantulotilin kulupuolella, koska ne sisältyvät kulupuolen muihin eriin joko välittömästi tai muun kuin korkotulon muodossa.

---

1) Yhdistetty eri tuotantoyksiköiden tuotantotileistä eliminoimalla yksiköiden väliset liiketoimet.

3.1.3. Kotimaisen pääomanmuodostuksen tili (tili 3) vastaa yritysten pääomanjärjestelytilejä (kts. 2.3.). Varsinaisten yritysten pääomanmuodostuksen lisäksi tälle tilille on kirjattu kotitalouksissa, yksityisissä voittoja tavoittelemattomissa laitoksissa ja julkisessa hallinnossa tapahtuva pääomanmuodostus. Tilin tuottopuolella on esitetty sekä pääomanmuodostuksen rahoitus yhteisösektorissa että ei-yhteisömuotoisen yksityisen sektorin ja ei-yhteisömuotoisen julkisen sektorin pääomanmuodostuksen rahoitus.¹⁾ Kahden viimeksi mainitun erän tarkempi erittely on esitetty tilinpi-tojärjestelmän muilla tileillä (tilit 4.b ja 5.b).

3.1.4. Kotitalouksien ja yksityisten voittoja tavoittelemattomien laitosten tulo- ja tulonkäyttötili (tili 4.a) vastaa aikaisemmin (kts. 2.2.) esitettyä tulo- ja tulonkäyttötiliä.

3.1.5. Kotitalouksien ja yksityisten voittoja tavoittelemattomien laitosten pääoman järjestelytili (tili 4.b) taas vastaa aikaisemmin (kts. 2.3.) esitettyä pääoman järjestelytiliä. Siinä ei esiinny pääomanmuodostusta, joka on kirjattu kokonaisuudessaan kotimaisen pääomanmuodostuksen tilille.

3.1.6. Julkisen hallinnon tulo- ja tulonkäyttötili (tili 5.a) on samanlainen kuin aikaisemmin (kts. 2.2.) käsitelty tulo- ja tulonkäyttötili.

3.1.7. Julkisen hallinnon pääoman järjestelytili (tili 5.b) vastaa myös jo aikaisemmin esitettyä tiliä (kts. 2.3.) eikä sekään kaipaa tarkempaa selostusta.

3.1.8. Ulkomaisten juoksevien liiketoimien tili (tili 6.a) sisältää samat tiedot kuin vaihtotase. Se saadaan sulauttamalla kansantalouden eri sektoreiden ns. "muiden sektorien tilit" (kts. 2.4.) siten, että otetaan mukaan vain juoksevat liiketoimet. Tilin ylijäämä, joka on yhtä suuri kuin vaihtotaseylijäämä, siirtyy tilin 6.b tuottopuolelle.

3.1.9. Ulkomaisten pääomanjärjestelyliiketoimien tilin (tili 6.b) tuottopuoli sisältää vaihtotaseylijäämän lisäksi eri sektoreille ulkomailta tulevat nettopääomansiirrot. Tilin kulupuolella esiintyy lainananto ulkomaille.

---

1) Todettakoon tässä yhteydessä selvyuden vuoksi, että ei-yhteisömuotoiseen yksityiseen sektoriin kuuluvat ei-yhteisömuotoiset yksityiset yritykset, kotitaloudet ja voittoja tavoittelemattomat yksityiset laitokset. Ei-yhteisömuotoiseen julkiseen sektoriin kuuluu koko julkinen toiminta julkisia yhteisömuotoisia liikeyrityksiä lukuunottamatta.

3.2. Eräät kokonaiskäsitteet

Esitetyssä tilijärjestelmässä on 9 tiliä. Tilien eri puolten yhtäsuuruuden perusteella muodostuu 9 identiteettiä, taseyhtälöä. Vaihtelemalla sopivasti näiden taseyhtälöiden termejä voidaan muodostaa uusia taseyhtälöitä.

3.2.1. Kansantulo voidaan siten esittää mm. seuraavilla tavoilla muiden tilierien avulla:

1) nettokansantuote tuotantokustannushintaan
+ tuotannontekijätulot ulkomailta, netto
= kansantulo

2) kulutusmenot
+ kotimainen nettopääomanmuodostus
+ tavaroiden ja palvelusten vienti
- tavaroiden ja palvelusten tuonti
+ tuotannontekijätulot ulkomailta, netto
- välilliset verot
+ tukipalkkiot
= kansantulo

3) kulutusmenot
+ kotimainen nettopääomanmuodostus
+ vaihtotaseyli jäämä
- tulonsiirrot ulkomailta, netto
- välilliset verot
+ tukipalkkiot
= kansantulo

Eräät keskeiset käsitteet on vielä syytä määritellä sanallisesti.

Kansantulo on maan vakinaisten asukkaiden saamien tuotannontekijätulojen summa välittömiä veroja vähentämättä.

3.2.2. Nettokansantuote tuotantokustannushintaan on sen tuotoksen tuotantokustannushintainen arvo, joka on aikaansaatu maassa vakinaisesti toimivien tuotantoyksiköiden käyttämällä tuotannontekijäpalveluksilla ja josta on vähennetty pääoman kulumista vastaavat poistot.

3.2.3. Bruttokansantuote markkinahintaan on sen tuotoksen markkinaarvo, joka on aikaansaatu maassa vakinaisesti toimivien tuotantoyksiköiden käyttämällä tuotannontekijäpalveluksilla, ja joista ei ole vähennetty poistoja.

4. S T A N D A R D I T I L I T 1)

Tili-Konto-Account 1.

Kansantuote - Inhemsk produkt - Domestic product

1.1. Nettokansantuote tuotanto- kustannushintaan - Inhemsk nettoprodukt till produk- tionskostnad - Net domestic product at factor cost (2.9)	1.5. Yksityiset kulutusmenot - Priva- ta konsumtionsutgifter - Private consumption expenditure (4.1)
1.2. Kiinteän pääoman poistot - Avskrivningar av fast kapi- tal - Provisions for domes- tic fixed capital consump- tion (3.4 + 4.14 + 5.17)	1.6. Julkiset kulutusmenot - Offentli- ga konsumtionsutgifter - General government consumption expendi- ture (5.1)
1.3. Välilliset verot - Indirekta skatter - Indirect taxes (5.8)	1.7. Kotimainen kiinteän pääoman brut- tomuodostus - Inhemsk bruttobild- ning av fast kapital - Gross do- mestic fixed capital formation (3.1)
1.4. <u>Minus</u> tukipalkkiot - <u>Minus</u> subventioner - <u>Less</u> subsi- dies - (5.2)	1.8. Varastojen lisäys - Ökning av la- ger - Increase in stocks (3.2)
	1.9. Tavaroiden ja palvelusten vienti - Export av varor och tjänster - Exports of goods and services (6.1)
	1.10. <u>Minus</u> tavaroiden ja palvelusten tuonti - <u>Minus</u> import av varor och tjänster - <u>Less</u> imports of goods and services - (6.4)

Bruttokansantuote markkinahintaan
- Inhemsk bruttoprodukt till mark-
nadspris - Gross domestic product
at market prices

Bruttokansantuotteen käyttö - Använd-
ning av inhemsk bruttoprodukt - Expen-
diture on gross domestic product

---

1) Tilierien nimitykset on vertailun vuoksi esitetty myös ruotsiksi ja englanniksi.

Tili - Konto - Account 2.

Kansantulo - Nationalinkomst - National income

-
2.1. Palkat ja työnantajain sosiaalikulut - Löner och arbetsgivarnas sociala utgifter - Compensation of employees (4.7)	2.9. Nettokansantuote tuotantokustannushintaan - Inhemsk nettoprodukt till produktionskostnad - Net domestic product at factor cost (1.1)
2.2. Yksityisten elinkeinonharjoittajain tulot - Enskilda näringsidkares inkomster - Income from unincorporated enterprises (4.8)	2.10. Nettotuotannontekijätulot ulkomailta - Faktorinkomst från utlandet, netto - Net factor income from the rest of the world (6.2)
2.3. Tulot omaisuudesta - Inkomster av förmögenhet - Income from property (4.9)	
2.4. Yhteisöjen säästö - Företags-sparande - Saving of corporations (3.5)	
2.5. Yhteisöjen välittömät verot - Sammanslutningarnas direkta skatter - Direct taxes on corporations (5.9)	
2.6. Julkisen hallinnon tulot omaisuudesta ja yritystoiminnasta - Den offentliga administrationens inkomster av förmögenhet och företagsverksamhet - General government income from property and entrepreneurship (5.6)	
2.7. <u>Minus</u> julkisen velan korko - <u>Minus</u> räntor för den offentliga skulden - <u>Less</u> interest on the public debt (5.7)	
2.8. <u>Minus</u> kuluttajien luottojen korko - <u>Minus</u> räntor för konsumenternas skulder - <u>Less</u> interest on consumers' debt (4.2)	

Kansantulo - Nationalinkomst -
National income

Nettokansantulo tuotantokustannushintaan - Nettonationalprodukt till produktionskostnad - Net national product at factor cost

---

Tili - Konto - Account 3.

Kotimainen pääomanmuodostus - Inhemsk kapitalbildning - Domestic capital formation

<p>3.1. Kotimainen kiinteän pääoman bruttomuodostus - i Inhemsk bruttobildning av fast kapital - Gross domestic fixed capital formation (1.7)</p> <p>3.2. Varastojen lisäys - Ökning av lager - Increase in stocks (1.8)</p>	<p>3.3. Yhteisöjen säästö - Företagssparande - Saving of corporations (2.4)</p> <p>3.4. Kiinteän pääoman poistot yhteisöissä - Avskrivningar av fast kapital i sammanslutningar - Provisions for fixed capital consumption in corporations (1.2^x)</p> <p>3.5. Pääomansiirrot yhteisöille, netto - Kapitalöverföringar till sammanslutningar, netto - Net capital transfers to corporations (5.14 + 6.8 - 4.15)</p> <p>3.6. Yhteisöjen lainanotto, netto - Minskning av sammanslutningarnas fordringar, netto - Net borrowing of corporations (4.18 + 5.19 + 6.11)</p> <p style="padding-left: 20px;">Yhteisöjen bruttopääomanmuodostuksen rahoitus - Finansiering av bruttokapitalbildning i sammanslutningar - Finance of gross capital formation in corporations.</p> <p style="padding-left: 20px;">yksityisen/</p> <p>3.7. Ei-yhteisömuotoisen/ sektorin bruttopääomanmuodostuksen rahoitus - Finansiering av bruttokapitalbildning i privata sektorn utan sammanslutningar - Finance of gross capital formation in non-corporate private sector (4.12)</p> <p>3.8. Ei-yhteisömuotoisen julkisen sektorin bruttopääomanmuodostuksen rahoitus - Finansiering av bruttokapitalbildning i den övriga offentliga sektorn - Finance of gross capital formation in non-corporate public sector (5.13)</p>
--	--

<p>Kotimainen bruttopääomanmuodostus - Inhemsk bruttokapitalbildning - Gross domestic capital formation</p>	<p>Kotimaisen bruttopääomanmuodostuksen rahoitus - Finansiering av inhemsk bruttokapitalbildning - Finance of gross domestic capital formation</p>
---	--

x) Tähdellä merkitty viiteluku tarkoittaa, että vain osa ko. tilierästä on viiteluvun osoittamassa kohdassa tilijärjestelmässä.

Tili - Konto - Account 4.a

Kotitalouksien ja yksityisten voittoa tavoittelemattomien laitosten tulot ja tulojen käyttö - Inkomster och inkomstanvändning för hushållen samt privata icke vinstsyftande organisationer - Households and private non-profit institutions, current transactions.

4.1. Kulutusmenot - Konsumtionsutgifter - Consumption expenditure (1.5)	4.7. Palkat ja työntantajain sosiaalikulut - Löner och arbetsgivares sociala utgifter - Compensation of employees (2.1)
4.2. Kuluttajien luottojen korko - Räntor för konsumenternas skulder - Interest on consumers' debt (2.8)	4.8. Yksityisten elinkeinonharjoittajain tulot - Enskilda näringsidkarens inkomster - Income from unincorporated enterprises (2.2)
4.3. Välittömät verot - Direkta skatter - Direct taxes (5.10)	4.9. Tulot omaisuudesta - Inkomster av förmögenhet - Income from property (2.3)
4.4. Muut tulonsiirrot julkiselle hallinnolle - Övriga inkomstöverföringar till offentlig administration - Other current transfers to general government (5.11)	4.10. Tulonsiirrot julkiselta hallinnolta - Inkomstöverföringar från offentlig administration - Current transfers from general government (5.3)
4.5. Tulonsiirrot ulkomaille - Inkomstöverföringar till utlandet - Current transfers to rest of the world (6.5)	4.11. Tulonsiirrot ulkomailta - Inkomstöverföringar från utlandet - Current transfers from rest of the world (6.3 ^x)
4.6. Säästö - Sparande - Saving (4.13)	

Tulojen käyttö - Inkomstanvändning - Disposal of income

Tulot - Inkomster - Income

---

x) Tähdellä merkitty viiteluku tarkoittaa, että vain osa k.o. tilierästä on viiteluvun osoittamassa kohdassa tilijärjestelmässä.

Tili - Konto - Account 4.b.

Kotitalouksien ja yksityisten voittoa tavoittelemattomien laitosten pääomajärjestelyliiketoimet - Kapitaltransaktioner för hushållen samt privata icke vinstsyftande organisationer - Households and private nonprofit institutions, capital reconciliation transactions

---

4.12. Ei-yhteisömuotoisen yksityisen sektorin bruttopääomanmuodostuksen rahoitus - Finansiering av bruttokapitalbildning i privata sektorn utan sammanslutningar - Finance of gross capital formation in non-corporate private sector (3.7)	4.13. Säästö - Sparande - Saving (4.6)
	4.14. Kiinteän pääoman poistot - Avskrivningar av fast kapital - Provisions for fixed capital consumption (1.2 ^x)
	4.15. Pääomansiirrot yhteisöiltä, netto - Kapitalöverföringar från sammanslutningar, netto - Net capital transfers from corporations (3.5 ^x)
	4.16. Pääomansiirrot julkiselta hallinnolta, netto - Kapitalöverföringar från offentlig administration, netto - Net capital transfers from general government (5.15)
	4.17. Pääomansiirrot ulkomailta, netto - Kapitalöverföringar från utlandet, netto - Net capital transfers from rest of the world (6.9)
	4.18. Lainanotto, netto - Minskning av fordringar, netto - Net borrowing (3.6 + 5.19 + 6.11)

Rahoitus - Finansiering -
Disbursements

Rahoituserät - Finansieringsposter -
receipts

---

x) Tähdellä merkitty viiteluku tarkoittaa, että vain osa k.o. tilierästä on viiteluvun osoittamassa kohdassa tilijärjestelmässä.

Tili - Konto - Account 5.a.

Julkisen hallinnon tulot ja tulojen käyttö - Inkomster och inkomstanvändning för offentlig administration - General government, current transactions

---

5.1. Kulutusmenot - Konsumtionsutgifter - Consumption expenditure (1.6)	5.6. Tulot omaisuudesta ja yritystoiminnasta - Inkomster av förmögenhet och företagsverksamhet - Income from property and entrepreneurship (2.6)
5.2. Tukipalkkiot - Subventioner - Subsidies (1.4)	5.7. <u>Minus</u> julkisen velan korko - <u>Minus</u> räntor för den offentliga skulden - <u>Less</u> interest on the public debt (2.7)
5.3. Tulonsiirrot kotitalouksille - Inkomstöverföringar till hushållen - Current transfers to households (4.10)	5.8. Välilliset verot - Indirekta skatter - Indirect taxes (1.3)
5.4. Tulonsiirrot ulkomaille - Inkomstöverföringar till utlandet - Current transfers to rest of the world (6.5)	5.9. Yhteisöjen välittömät verot - Sammanslutningarnas direkta skatter - Direct taxes on corporations (2.5)
5.5. Säästö - Sparande - Saving (5.16)	5.10. Kotitalouksien välittömät verot - Hushållens direkta skatter - Direct taxes on households (4.3)
	5.11. Muut tulonsiirrot kotitalouksilta - Övriga inkomstöverföringar från hushållen - Other current transfers from households (4.4)
	5.12. Tulonsiirrot ulkomailta - Inkomstöverföringar från utlandet - Current transfers from rest of the world (6.3 ^x)

Tulojen käyttö - Inkomstanvändning - Disposal of income

Tulot - Inkomster - Income

---

x) Tähdellä merkitty viiteluku tarkoittaa, että vain osa k.o. tilierästä on viiteluvun osoittamassa kohdassa tilijärjestelmässä.

Tili - Konto - Account 5.b.

Julkisen hallinnon pääomanjärjestelyliiketoimet - Kapitaltransaktioner för offentlig administration - General government, capital recon-
cilisation transactions

5.13. Ei-yhteisömuotoisen julkisen sektorin bruttopääomanmuodostuksen rahoitus - Finansiering av bruttokapitalbildning i offentliga sektorn utan bolag - Finance of gross capital formation in non-corporate public sector (3.8)	5.16. Säästö - Sparande - Saving (5.5)
5.14. Pääomansiirrot yhteisöille, netto - Kapitalöverföringar till sammanslutningar, netto - Net capital transfers to corporations (3.5 ^x)	5.17. Kiinteän pääoman poistot - Avskrivningar av fast kapital - Provisions for fixed capital consumption (1.2 ^x)
5.15. Pääomansiirrot ei-yhteisömuotoiselle yksityiselle sektorille, netto - Kapitalöverföringar till den privata sektorn utan sammanslutningar, netto - Net capital transfers to non-corporate private sector (4.16)	5.18. Pääomansiirrot ulkomailta, netto - Kapitalöverföringar från utlandet, netto - Net capital transfers from rest of the world (6.10)
	5.19. Lainanotto, netto - Minskning av fordringar, netto - Net borrowing (3.6 + 4.18 + 6.11)

Rahoitus - Finansiering -
Disbursements

Rahotuserät - Finansieringsposter -
Receipts

---

x) Tähdellä merkitty viiteluku tarkoittaa, että vain osa k.o. tilierästä on viiteluvun osoittamassa kohdassa tilijärjestelmässä.

Tili - Konto - Account 6.a.

Vaihtotase - Bytesbalans - Current external transactions

6.1. Tavaroiden ja palvelusten vienti - Export av varor och tjänster - Exports of goods and services (1.9)	6.4. Tavaroiden ja palvelusten tuonti - Import av varor och tjänster - Imports of goods and services (1.10)
6.2. Nettotuotannontekijätulot ulkomailta - Faktorinkomst från utlandet, netto - Net factor income from rest of the world (2.10)	6.5. Tulonsiirrot ulkomaille - Inkomstöverföringar till utlandet - Current transfers to rest of the world (4.5 + 5.4)
6.3. Tulonsiirrot ulkomailta - Inkomstöverföringar från utlandet - Current transfers from rest of the world (4.11 + 5.12)	6.6. Vaihtotaseen ylijäämä - Överskott i bytesbalansen - Surplus of nation on current account (6.7)
-

Tulot - Inkomster - Current receipts

Tulojen käyttö - Inkomstanvändning - Disposal of current receipts

---

Tili - Konto - Account 6.b.

Ulkomaiset pääomanjärjestelyliiketoimet - Utländska kapitaltransaktioner - External capital reconciliation transactions

---

6.7. Vaihtotaseen ylijäämä - Överskott i bytesbalansen - Surplus of nation on current account (6.6)	6.11. Nettolainananto ulkomaille - Ökning av fordringar på utlandet, netto - Net lending to rest of the world (3.6 + 4.18 + 5.19)
6.8. Pääomansiirrot ulkomailta yhteisöille, netto - Kapitalöverföringar från utlandet till sammanslutningar, netto - Net capital transfers from rest of the world to corporations (3.5 ^x)	
6.9. Pääomansiirrot ulkomailta kotitalouksille, netto - Kapitalöverföringar från utlandet till hushållen, netto - Net capital transfers from rest of the world to households (4.17)	
6.10. Pääomansiirrot ulkomailta julkiselle hallinnolle, netto - Kapitalöverföringar från utlandet till offentlig administration, netto - Net capital transfers from rest of the world to general government (5.18)	

Rahoituserät - Finansieringsposter - Receipts

Rahoitus - Finansiering - Disbursements

---

x) Tähdellä merkitty viiteluku tarkoittaa, että vain osa k.o. tilierästä on viiteluvun osoittamassa kohdassa tilijärjestelmässä.

5. S T A N D A R D I T I L I E N E R I E N S E L I T Y K S E T

Erien selityksissä on seuraavassa käytetty samoja viitenumeroja kuin tileillä.

(1) K a n s a n t u o t e t i l i

(1.1.) Nettokansantuote tuotantokustannushintaan on määritelty edellä kappaleessa 3.2.2.

(1.2.) Kiinteän pääoman poistot vastaavat kiinteän pääoman kulumista käypiin hintoihin arvostettuna. Kulumiseen rinnastetaan normaali vanhanaikaistuminen ja pääomaesineille tapahtuneet satunnaiset vahingot. Ennalta-arvaamaton vanhanaikaistuminen on sen sijaan käsiteltävä kyseisenä ajanjaksona tapahtuneena pääomatappiona.

Kotimaisen kiinteän pääomanmuodostuksen määritelmä, kts. kohta (1.7), määrittelee ne pääomaesineet, joista poistoja tehdään. Julkisen hallinnon osalta poistoja tehdään kuitenkin vain rakennuksista.¹⁾ Poistot koskevat vain tuotettuja pääomaesineitä, joten niitä ei suoriteta niukkojen luonnonvarojen vähenemisen osalta.

Poistot tulisi arvioida pääomaesineiden sen ajanjakson jälleenhankintahintoihin, jolta poistot suoritetaan. Arviot joudutaan useimmissa tapauksissa perustamaan yritysten todella suorittamista poistoista käytettävissä oleviin tietoihin. Näitä tietoja joudutaan kuitenkin korjaamaan ottamalla mahdollisuuksien mukaan huomioon pääomatavaroiden hintojen muutokset ja niiden tuottavuudessa tapahtuneet muutokset.

Satunnaisten vahinkojen arvioinnissa tulisi lähteä siitä pääomaesineiden kestoajasta, jona tuhoutunutta pääomaesineitä vielä olisi voitu taloudellisesti käyttää ja arvostusperusteena ovat myös tällöin jälleenhankintakustannukset.

(1.3.) Välilliset verot. Tähän erään luetaan liikeyritysten tavaroiden ja palvelusten ostoihin sisältyvät verot samoin kuin kotitalouksien omistamien tai käyttämien tavaroiden tai palvelusten verot. Keskeisimpinä ryhmänä tällöin ovat tullit, valmiste- ja liikevaihtoverot, huviverot, vedonlyöntiverot, toimilupamaksut, leimaverot ja moottoriajoneuvoverot. Valtion monopolien voitot luetaan myös välillisiksi veroiksi.

---

1) Tämä periaate johtaa erityisesti pääomakantalaskelmien osalta epäjohdonmukaisiin tuloksiin, joten se tultaneen tarkistamaan.

(1.4.) Tukipalkkiot ovat niitä juoksevia avustuksia, jotka julkinen valta maksaa tuottajille. Nämä avustukset ovat joko suoranaisia maksuja tuottajille tai hintaeroja, jotka syntyvät kun julkisen vallan toimesta tai tukemana tuotteet ostetaan korkeammalla hinnalla kuin myydään edelleen. Niiden ostokuponkien arvoa, jotka julkinen valta jakaa tietyille kansalaisryhmille hyödykkeiden ostamiseksi markkinahintaa alemmalla hinnalla, ei lueta tukipalkkioiksi vaan tulonsiirroiksi kotitalouksille.¹⁾

(1.5.) Yksityiset kulutusmenot sisältävät kotitalouksien ja yksityisten voittoa tavoittelemattomien laitosten ja järjestöjen juoksevat menot, joihin on lisätty näiden ulkomailta saamien tavaralahjojen nettoarvo ja joista on vähennetty näiden myymien käytettyjen kulutustavaroiden arvo.

Kotitalouksien juokseviin menoihin luetaan kaikkien hyödykkeiden ostot hyödykkeiden kestoajasta riippumatta maan ja rakennusten ostoja lukuunottamatta. Uusien asuntojen ostot sisällytetään kotimaiseen kiinteän pääoman muodostukseen (erään 1.7). Voittoa tavoittelemattomien laitosten ja järjestöjen kiinteän pääoman ostot ja rakentaminen omaan laskuun sisällytetään kotimaiseen kiinteän pääoman bruttomuodostukseen.

Suomen kansalaisten ostot ulkomailta otetaan mukaan ja Suomessa vierailevien ulkomaalaisten ostot jätetään pois yksityisestä kulutuksesta.

Luontaisetuina työntekijöille annettu ruoka, asunto ja vaatetus otetaan huomioon niistä työnantajille aiheutuneiden kustannusten suuruisena. Laskennallisina erinä otetaan mukaan myös sellaisten asuntojen vuokrat, joissa omistajat itse asuvat sekä viljelijäperheiden ym. itse tuottama ja kuluttama ravinto.

(1.6.) Julkiset kulutusmenot. Tähän erään luetaan julkisen hallinnon työntekijöilleen maksamat palkat ja niihin liittyvät sosiaalimenot sekä ostot yrityksiltä ja ulkomailta, joista on vähennetty tavaroiden ja palvelusten myynnit yrityksille ja kotitalouksille.

---

1) Suomessa luetaan tukipalkkioihin kuitenkin sellaiset "ostokupongit" kuten väkilannoitteiden ostotodisteet, joilla väkilannoitteita ostetaan markkinahintaa halvemmallalla hinnalla. Ts. nämä katsotaan sellaisiksi yritystoiminnalle meneviksi avustuksiksi, joilla alennetaan ao. yrityksen tuotteen myyntihintaa.

Kotitalouksien ja julkisen hallinnon yhdessä rahoittamat menot merkitään sen sektorin kuluksi, joka todella suorittaa oston, ja toisen sektorin osuutta käsitellään tulonsiirtona. Mikäli kotitaloudet kuitenkin suorittavat vain nimellisen osuuden, on julkista sektoria pidettävä ostajana ja kotitalouksien osuus on kirjattava tulonsiirtona julkiselle sektorille.

Puolustuslaitoksen pääomamenoja siviilipuolustusta (väestönsuojat tms.) lukuunottamatta pidetään kulutusmenoina kun taas kaikki siviilipuolustuksen pääomamenot ovat kotimaista kiinteän pääoman muodostusta.

Julkiseen kulutukseen ei lueta julkisen vallan ulkomaille antamia tavaralahjoja, sillä ne sisältyvät lahjoittajamaan vientiin. Sen sijaan julkisen vallan ulkomailta saamat tavaralahjat luetaan saajamaan julkiseen kulutukseen. Rahassa tapahtuvia siirtoja ei lueta mihinkään lopputuotteiden ostoon liittyvään menoerään.

(1.7.) Kotimainen kiinteän pääoman bruttomuodostus. Tämä erä sisältää yritysten, voittoa tavoittelemattomien laitosten ja järjestöjen sekä julkisen hallinnon ostamien ja myös omaan laskuun rakentamien pääomaesineiden - ts. siviilitarkoituksia palvelevan rakennustoiminnan ja koneiden sekä vastaavien laitteiden arvon. Julkisen hallinnon puolustustarkoituksia palvelevat pääomamenot - siviilipuolustusta (väestönsuojia tms.) lukuunottamatta - luetaan julkiseen kulutukseen. Kotitalouksien asuntojen ostot luetaan myös kiinteän pääoman muodostukseen.

Kiinteän pääoman muodostus sisältää myös keskeneräisten talonrakennustöiden määrällisen muutoksen arvon laskenta-ajanjakson aikana.

Sellaisten kiinteiden pääomaesineiden hankintaa, joita ei voida kuljettaa, ei lueta pääomanmuodostukseen, mikäli ne sijaitsevat maan rajojen ulkopuolella.

Kaikki pääomaesineiden hankkimiseen suoranaisesti liittyvät menot, kuten kuljetus- ja asennuskustannukset, maksut insinööri-, arkkitehti-, lakiasia- yms. palveluksista luetaan pääomanmuodostukseen. Sen sijaan välilliset kustannukset jotka liittyvät liikeyrityksen perustamiseen, ts. rekisteröintimaksut, välityspalkkiot sekä muut rahoituskustannukset luetaan juokseviin menoihin.

Pääoman muodostukseen luetaan myös ne nettomenot, jotka liittyvät maan hankintaan sekä menot patoamiseen, meysänraivaukseen, maan raivaukseen ja parantamiseen jne. sekä myös metsien istutusten, hedelmätarhojen, yms. parantamiseen. Toisaalta niihin ei lueta vasta löydettyjen mineraaliesiintymien ja muiden luonnonvarojen arvoa.

Mukaan otetaan myös sellaisen korjaustoiminnan kustannukset, joka olennaisesti lisää pääomaesineiden arvoa. Sen sijaan normaaleja korjaus- ja kunnossapitomenoja pidetään juoksevinä menoina.

(1.8.) Varastojen lisäys. Varastojen lisäykseen luetaan raaka-aineiden ja yritysten hallussa olevien lopputuotevarastojen sekä keskeneräisten töiden määrällisten muutosten arvo. Keskeneräisten rakennusten määrällisen muutoksen arvo luetaan kuitenkin kiinteään pääoman muodostukseen. Julkisen vallan omistamien strategisten raaka-aineiden ja muiden tärkeiden valmiusvarastojen muutokset luetaan varaston lisäykseen.

Koska yritysten omistamien varastojen kirjanpitoarvon muutos heijastaa sekä yksikköhintojen että määrien muutoksia, on välttämätöntä eliminoida hintojen vaihteluista aiheutuneet pääomavoitot ja tappiot. Tämä saatetaan tehdä arvostamalla varastojen määrällinen muutos vuoden aikana vallinneen keskimääräisen hintatason mukaan.

Luonnonvarojen kasvulisäystä - kuten esimerkiksi metsän ja viljan kasvua - ei SNA:ssa sisällytetä varaston lisäykseen. Yksityisten omistamien kultavarojen nettolisäys otetaan mukaan mutta ei julkisen kultavarannon lisäystä, vaan se katsotaan ulkomaisten investointien muutokseksi.

Maan kansalaisten omistamien, ulkomailla sijaitsevien hyödykevarastojen muutokset otetaan mukaan, sen sijaan ei maassa sijaitsevien ulkomaalaisten omistamien varastojen muutoksia.

(1.9. ja 1.10.) Tavaroiden ja palvelusten vienti ja tuonti eli laajemmin määriteltynä: tavaroiden ja ei-tuotannontekijäpalvelusten vienti ja tuonti. Eriin kuuluvat tavaroiden ja palvelusten myynnin arvo ulkomaille ja vastaava ulkomailta suoritettujen ostojen arvo. Näihin tavaroihin ja palveluksiin sisältyy tavarakauppa ja kuljetukset, vakuutukset ja muut ei-tuotannontekijäpalvelukset. Tavaralahjat ja muu vienti ja tuonti, joka on rahoitettu kansainvälisin tulonsiirroin ovat mukana. Mukana eivät ole valtioiden väliset sotakaluston siirrot.

(2.) K a n s a n t u l o t i l i

(2.1.) Palkat ja työnantajain sosiaalikulut sisältävät kaikki työntekijäin ja toimihenkilöiden palkat ja lisäpalkkiot, jotka suoritetaan rahana tai luontoisetuina vakinaisesti maassa asuville, yksityisten ja julkisten yritysten tai liikelaitosten, kotitalouksien ja yksityisten voittoa tavoittelemattomien laitosten ja julkisen hallinnon palveluksessa oleville. Myös maan vakinaisten asukkaiden ulkomailta saamat työtulot sisällytetään tähän erään. Puolustuslaitoksen palveluksessa olevien palkat ja päivärahat luetaan myös tähän erään. Ne sosiaalikulut, jotka työnantaja maksaa maan vakinaisten asukkaiden puolesta, kuuluvat tähän erään. Palkat otetaan veroja ja sosiaaliturvamaksuja vähentämättä.

Ulkomaille sijoitettujen puolustuslaitoksen palveluksessa olevien sekä lähetystöjen ja konsulaattien samoin kuin kotimaisten varustamojen ulkomaille liikennöivissä laivoissa ja lentokoneissa työskentelevien palkat ja työnantajain sosiaalikulut luetaan myös mukaan tähän erään.

Työnantajan työntekijöille antamien luontoisetujen, kuten ruoan, asunnon ja vaatetuksen arvo otetaan mukaan tähän erään niistä työnantajalle aiheutuneiden kustannusten suuruisena, siltä osin kuin se on katsottava lisäpalkaksi työntekijöille.

(2.2.) Yksityisten elinkeinonharjoittajien tulot käsittävät ne rahatulot ja luontoisedut, jotka yksityishenkilöt yrityksen omistajana tai yhtiökumppanina tai itsenäisenä ammatinharjoittajana ovat tuotantoon henkilökohtaisesti osallistumalla ansainneet. Tämä erä sisältää siten yrittäjän saamat työtulot ja pääomatulot. Siihen sisältyy koko se tulo, joka jää yritykseen sen jälkeen kun pääoman poistot (arvioituna jälleenhankintahintoihin kts. erä 1.2) on tehty. Maan ja rakennusten omistamisesta saadut tulot sekä finanssivaateiden omistamisesta saadut tulot eivät ole tässä erässä mukana, vaan ne kuuluvat erään (2.3.) Varastojen uudelleen arvostus niiden periaatteiden mukaan, joita edellä erän (1.8) kohdalla on esitetty, vaikuttaa myös yksityisten elinkeinonharjoittajain tulon suuruuteen.

(2.3.) Tulot omaisuudesta. Erään sisältyvät kotitalouksien ja yksityisten voittoa tavoittelemattomien laitosten tulot finanssivaateiden, maan ja rakennusten omistuksesta.

Vuokrat saadaan vähentämällä bruttovuokrasummasta vakuutusmaksut ja korjauskustannukset, verot, vesimaksut, mahdolliset välitysmaksut, kiinelainojen korot ja poistot. Siihen luetaan myös omien asuntojen ja maatilojen arvioitu laskennallinen vuokra.

Korot sisältävät kaikki todelliset korkotulot, jotka kotitaloudet ja yksityiset voittoa tavoittelemattomat laitokset saavat. Mukana ovat myös valtion obligaatioiden korot sekä henkivakuutuksesta, pankeista ja muista vastaavista rahalaitoksista saatu laskennallinen korko.

Osingot sisältävät ne osinkotulot, jotka kotitaloudet ja yksityiset voittoa tavoittelemattomat laitokset saavat yhteisöiltä ja osuuskunnilta.

Yhteisöjen tulonsiirrot kotitalouksille ja yksityisille voittoa tavoittelemattomille laitoksille tarkoittavat yhteisöjen lahjoituksia näille sektoreille, kuten esim. tutkimusapurahoja sellaisille säätiöille, jotka ovat luonteeltaan tiettyä yhteisetua palvelevia. Myös epävarmojen saatavien poistot luetaan tähän erään.

(2.4.) Yhteisöjen säästö muodostuu siitä yksityisten yhtiöiden, osuuskuntien ja julkisten yhtiöiden tulon osasta, joka jää jäljelle välittömien verojen maksun, osingon jaon ja yllämainittujen tulonsiirtojen vähentämisen jälkeen. Tätä erää arviotaessa poistot lasketaan jälleenhankintahintaan. On myös muistettava, että varastojen muutosten arviointi tapahtuu kohdassa (1.8) esitettyjen suositusten mukaisesti.

(2.5.) Yhteisöjen välittömät verot ovat säännöllisin väliajoin kannettuja veroja yhteisöjen voitosta tai omaisuudesta. Yhteisöjen tuloverot ja voittoon kohdistuvat lisäverot samoin kuin jakamattoman voiton ja yhteisöjen pääoman verotus, omaisuudenluovutusveroa lukuun ottamatta, kuuluvat tähän erään.

(2.6.) Julkisen hallinnon tulot omaisuudesta ja yritystoiminnasta muodostuvat julkisilta liikelaitoksilta saaduista tuloista sekä nettovuokrista, koroista ja osingoista, jotka on saatu maan, rakennusten ja finanssivaateiden omistamisesta. Valtion monopolien voittoa (tai tappioita) pidetään sen sijaan välillisinä veroina (tai tukipalkkioina). Toisaalta muiden julkisten liikelaitosten ylijäämien tai tappioiden tulisi sisältyä tähän, varsinkin jos ne kilpailevat kotimaisten tai ulkomaisten tuottajien kanssa. Julkisen hallinnon omistuksessa ja käytössä olevien rakennusten laskennallinen nettovuokra luetaan myös tähän erään.

(2.7.) Julkisen velan korko-erään luetaan kaikki valtion, kuntien ja kuntainliittojen velkojen korot.

(2.8.) Kuluttajien luottojen korkoon luetaan kaikki kotitalouksien ja yksityisten voittoa tavoittelemattomien laitosten kulutustarkoituksia varten ottamien lainojen korot.

(2.9.) Nettokansantuote tuotantokustannushintaan on selitetty edellä kappaleessa 3.2.2.

(2.10.) Nettotuotantotekijätulot ulkomailta sisältävät sellaiset sijoitustulot kuten vuokrat, korot, osingot sekä voitot suoranaisista investoinneista, maan vakinaisten asukkaiden työ- ja muut tulot heidän toimissaan ulkomailta. Periaatteessa nämä liiketoimet arvioidaan sikäli bruttona, ettei niistä ole vähennetty veroja eikä ulkomailta tapahtunutta kulutusta. Poikkeuksen muodostavat verot, jotka kohdistuvat välittömästi suoranaisten investointien voittoihin, sillä näitä voidaan pitää sikäläisinä paikallisina kustannuksina.

Voiton, joka saadaan suoranaisista investoinneista esim. tytäryrityksiin ja sivuliikkeisiin, on katsottava koituvan pääyhtymälle, ja se arvioidaan investointiosuuden perusteella. Periaatteessa se pitäisi lukea pääyhtymän sijaintimaan kansantuloon onpa voitonjako tapahtunut tai ei. Milloin yritystä johdetaan ulkomailta käsin, lasketaan se tulo, joka luetaan yrityksen sijaintimaan tuloksi, vähentämällä arvonlisäyksestä ulkomailta olevan pääkonttorin menojen edustava osuus.

(3.) K o t i m a i n e n   k i i n t e ä n   p ä ä o m a n -
m u o d o s t u k s e n   t i l i

(3.1.) Kotimainen kiinteän pääoman bruttomuodostus on määritelty kohdassa (1.7).

(3.2.) Varastojen lisäys on määritelty kohdassa (1.8).

(3.3.) Yhteisöjen säästö on määritelty kohdassa (2.4).

(3.4.) Kiinteän pääoman poistot yhteisöissä on määritelty kohdassa (1.2).

(3.5.) Pääomansiirrot yhteisöille, netto, sisältävät sellaisia eriä kuten sotavahinkokorvaukset sekä investointituen yhteisöille.

(3.6.) Yhteisöjen lainanotto, netto, käsittää yhteisöjen nettolainanoton kotitalouksilta, julkiselta hallinnolta ja ulkomailta. Tähän erään päästään laskemalla yhteen mainittujen kolmen sektorin nettolainanantoerät muille sektoreille, koska yhteenlaskettaessa näiden kolmen sektorin väliset lainanantoliiketoimet eliminoituvat. Tilinpidosta ei siis käy selville se, miten paljon kukin sektori antaa tai saa lainaa kultakin toiselta sektorilta, joten järjestelmä ei tältä osin ole täysin artikuloitu.

(3.7.) Ei-yhteisömuotoisen yksityisen sektorin bruttopääoman muodostuksen rahoitus sisältää periaatteessa samantyyppiset erät kuin yhteisöjen bruttopääomanmuodostuksen rahoitus, erät (3.3 - 3.6) ja tämän erän rakenne on esitetty yksityiskohtaisesti tilillä (4.b,) erät (4.13 - 4.18).

(3.8.) Ei-yhteisömuotoisen julkisen sektorin bruttopääomanmuodostuksen rahoitus. Tähän erään pätevät samat huomautukset kuin erään (3.7). Tämän erän yksilöity rakenne esitetään myöhemmin tilillä (5.b,) erät (5.16 - 5.19).

(4.) K o t i t a l o u k s i e n   j a   y k s i t y i s t e n
v o i t t o a   t a v o i t t e l e m a t t o m i e n   l a i -
t o s t e n   j a   j ä r j e s t ö j e n   t u l o -   j a
t u l o n k ä y t t ö t i l i   s e k ä   p ä ä o m a n j ä r -
j e s t e l y t i l i

(4.1.) Kulutusmenot on määritelty kohdassa (1.5).

(4.2.) Kuluttajien luottojen korot on määritelty kohdassa (2.8).

(4.3.) Kotitalouksien ja voittoa tavoittelemattomien laitosten välittömiä veroja ovat kaikki näiden sektoreiden maksamat tuloverot, kuten esimerkiksi henkilökohtainen tulo- ja omaisuusvero, lisäverot jne. Työntekijäin ja työnantajain maksamat osuudet sosiaaliturvamaksuista sisällytetään tähän erään.

(4.4.) Muut tulonsiirrot julkiselle hallinnolle. Tämä erä sisältää tietyt sellaiset kotitalouksien ja voittoa tavoittelemattomien laitosten suorittamat maksut, joita ei lueta kulutusmenoiksi. Sellaisia ovat mm. koulu- maksut, sakot sekä passeista, ajokorteista, henkilöllisyystodistuksista tms. suoritettut maksut.

(4.5.) Tulonsiirrot ulkomaille. Tähän erään - sekä ulkomailta saatujen tulonsiirtojen osalta erään (4.11) - kuuluvat kaikki kotitalouksien sekä voittoa tavoittelemattomien yksityisten laitosten ja ulkomaiden väliset vastikkeettomat maksut. Erä sisältää henkilökohtaiset ja laitosten rahalähetykset, siirtolaisten tulonsiirrot sekä epävarmojen saatavien poistot.

(4.6.) Säästö on määritelmällisesti tulot miinus kulutusmenot eli erät (4.7. + 4.8. + 4.9. + 4.10. + 4.11) miinus erät (4.1 + 4.2 + 4.3 + 4.4 + 4.5).

(4.7.) Palkat ja työnantajain sosiaalikulut on määritelty kohdassa (2.1).

(4.8.) Yksityisten elinkeinonharjoittajien tulot on määritelty kohdassa (2.2).

(4.9.) Tulot omaisuudesta on määritelty kohdassa (2.3).

(4.10.) Tulonsiirrot julkiselta hallinnolta. Tämä erä sisältää julkisen velan korkoa (joka sisältyy erään 2.7) lukuun ottamatta kaikki sellaiset vastikkeettomat maksut, joiden katsotaan lisäävän vastaanottajan juoksevaa tuloa. Tähän sisältyvät seuraavat erät:

- a) Opetus ja tutkimustoimi: Stipendit ja ylläpitomenot opetustarkoitukseen, palkat ja muut juoksevat menot ammattikoulutukseen, muu kuin investointiapu yksityisille voittoa tavoittelemattomille korkeakouluille, teknillisille tutkimus- ja opetuslaitoksille, kouluille, tieteellisiin tutkimuksiin ja taiteisiin.
- b) Terveydenhoitoerä sisältää sairaus- ja äitiysavustukset, avustukset yksityisille voittoa tavoittelemattomille sairaaloille, parantoloille yms. ja sellaiset sosiaaliturvarahastoista suoritetut maksut, jotka ovat korvauksia yksityiseen kulutukseen sisältyvistä terveydenhoitomenoista.
- c) Sosiaaliturvakorvaukset ja sosiaaliapu sisältää työttömyysavustukset, huoltoavustukset, vanhuus-, leski- ja perhe-eläkkeet, tapaturma- ja vahingonkorvaukset ja lahjoitukset yksityisille voittoa tavoittelemattomille hyväntekeväisyysjärjestöille.

d) Muut tulonsiirrot sisältävät sellaisia juoksevia maksuja kuten maksut sodasta kärsimään joutuneille¹⁾, sotaeläkkeet, palkkiot palveluksesta ja kaikki muut lahjoitukset kotitalouksille ja yksityisille voittoa tavoittelemattomille laitoksille, joita ei ole sisällytetty edellisiin eriin.

(4.11.) Tulonsiirrot ulkomailta. Kts. erän (5.4) selitys.

(4.12.) Ei-yhteisömuotoisen yksityisen sektorin bruttopääoman muodostuksen rahoitus. Tämä erä on erien (4.13 - 4.18) vastaerä.

(4.12.) Säästö-erän rakenne on selvitetty kohdassa (4.6.)

(4.14.) Kiinteän pääoman poistoihin liittyvät arviointiperiaatteet on selvitetty edellä kohdassa (1.2).

(4.15.) Pääomansiirrot yhteisöiltä, netto, on laskentaperiaatteiden osalta selvitetty jo edellä kohdassa (3.5).

(4.16.) Pääomansiirrot julkiselta taloudelta, netto, sisältää nettoerän, joka syntyy kun henkilökohtaisesta omaisuudesta maksetuista sotavahinkokorvauksista ja investointituesta ei-yhteisömuotoisille yrityksille ja yksityisille voittoa tavoittelemattomille laitoksille vähennetään julkisen vallan saamat perintöverot, lahjaverot ja erät pääomaverot.

(4.17.) Pääomansiirrot ulkomailta, netto. Ulkomaiset perinnöt ja testamenttilahjoitukset vähennettynä vastakkaissuuntaisilla pääomansiirroilla (siirtolaisten kiinteän ja rahoituspääoman siirroilla uuteen asuinmaahan jne.).

(4.18.) Lainanotto, netto. Tähän erään sisältyy myös ei-yhteisömuotoisten yritysten nettolainanotto.

(5.) J u l k i s e n   h a l l i n n o n   t u l o -   j a
t u l o n   k ä y t t ö t i l i   s e k ä   p ä ä o m a n -
j ä r j e s t e l y t i l i

(5.1.) Kulutusmenot. Tämän erän sisältö on selvitetty kohdassa (1.6).

(5.2.) Tukipalkkio-erän sisältö on selvitetty kohdassa (1.4).

(5.3.) Tulonsiirrot kotitalouksille on määritelty kohdassa (4.10).

---

1) Korvaukset omaisuusvahingoista ja -menetyksistä ovat pääomansiirtoja ja tulevat erään (4.16).

(5.4.) Tulonsiirrot ulkomaille. Tämä erä nenovirtojen osalta ja erä (5.12.) tulovirtojen osalta edustaa kaikkia vastikkeettomia maksuja, jotka rahassa tai luontaisuuorituksena tapahtuvat julkisen hallinnon ja ulkomaiden välillä. Ulkomaihin luetaan tällöin myös kansainväliset järjestöt. Tähän erään ei lueta sotakaluston siirtoja.

(5.5.) Säästöerä on juoksevien tulojen ja menojen erotus.

(5.6.) Tulot omaisuudesta ja yritystoiminnasta on määritelty kohdassa (2.6).

(5.7.) Julkisen velan korko on määritelty kohdassa (2.7).

(5.8.) Välilliset verot on määritelty kohdassa (1.3.)

(5.9.) Yhteisöjen välittömät verot on määritelty kohdassa (2.5).

(5.10.) Kotitalouksien välittömät verot on määritelty kohdassa (4.3).

(5.11.) Muut tulonsiirrot kotitalouksilta on määritelty kohdassa (4.4).

(5.12.) Tulonsiirrot ulkomailta. Kts. erän (5.4) selitystä.

(5.13.) Ei-yhteisömuotoisen julkisen sektorin bruttopääoman muodostuksen rahoitus. Kts. huomautukset kohdassa (3.8).

(5.14.) Pääomansiirrot yhteisöille, netto. Kts. huomautukset kohdassa (3.5).

(5.15.) Pääomansiirrot ei-yhteisömuotoiselle yksityiselle sektorille. Kts. erän (4.16) selitys,

(5.16.) Säästö. Kts. erän (5.5) kohdalla olevaa selitystä.

(5.17.) Kiinteän pääoman poistot. Laskentaperiaatteita on selitetty erän (1.2) kohdalla.

(5.18.) Pääomansiirrot ulkomailta. Tämä erä selvitetään erän (6.10) yhteydessä.

(5.19.) Lainanotto netto. Vrt. selitystä yhteisöjen lainanoton kohdalta (3.6).

(6.) U l k o m a i s t e n l i i k e t o i m i e n t i l i

(6.1.) Tavaroiden ja palvelusten vienti käsittää ulkomaille korvausta vastaan tapahtuvan tavaroiden viennin arvon f.o.b. sekä ne ulkomaille myydyistä palveluksista saadut tulot, jotka eivät ole tuotannontekijätuloja (kts. erän (2.10) määrittelyä). Saadut tulonsiirrot sisältyvät kohtaan (6.3).

(6.2.) Nettotuotannontekijätulot ulkomailta on määritelty kohdassa (2.10).

(6.3.) Tulonsiirrot ulkomailta on määritelty kohdissa (4.5) ja (5.4).

(6.4.) Tavaroiden ja palvelusten tuonti. Tämä erä käsittää ulkomailta ostettujen tavaroiden ja palvelusten tuonnin arvon lukuunottamatta korvauksia tuotannontekijäpalveluksista. Ulkomaille suoritettut tulonsiirrot sisältyvät erään (6.5). Tavaroiden tuonnin arvo olisi kirjattava c.i.f. miinus maan vakinaisille asukkaille maksetut rahdit ja vakuutusmaksut. Suomen laskelmissa nämä kustannukset sisältyvät erään (6.1), joten niitä ei ole vähennetty erästä (6.4).

(6.5.) Tulonsiirrot ulkomaille, kts. (6.3).

(6.6.) Vaihtotaseen ylijäämä on yhtä suuri kuin kaikki ulkomailta saadut juoksevat tulot miinus kaikki ulkomaille suoritettut juoksevat maksut.

(6.8.) Pääomansiirrot ulkomailta yhteisöille, netto, käsittää kaikki yhteisöjen ja ulkomaiden väliset pääomansiirroiksi luokiteltavat liiketoimet.

(6.9.) Pääomansiirrot ulkomailta kotitalouksille, netto, sisältää nettomääräisinä kaikki kotitalouksien ja voittoa tavoittelemattomien laitosten ulkomailta saamat vastikkeettomat pääomaluonteiset siirrot. Näistä mainittakoon siirtolaisilta saatu reaali- ja rahaomaisuus sekä jälkisaadokset.

(6.10.) Pääomansiirrot ulkomailta julkiselle hallinnolle, netto. Tähän erään kuuluvat kaikki julkisen hallinnon sekä julkisten liikelaitosten ja ulkomaiden väliset rahana tai luontoissuorituksena tapahtuneet pääomansiirrot lukuunottamatta sotatarvike- ja kalustosiirtoja. Siihen sisältyvät mm. sotakorvaukset ja investointitarkoituksiin annetut lahjoitukset kehitysmaille.

(6.11.) Nettolainananto ulkomaille on ulkomaisten pääomajärjestelyliiketoimien tilin tasapainoittava erä ja vastaa suuruudeltaan maan ulkomaiden pääomaliiketoimien kokonaisarvoa, netto.

L I I T T E E T

Liitteissä 1-2 tarkastellaan yksityisten ja julkisten kulutusmenojen sekä pääomanmuodostuksen hyödykeryhmittelyjä. Liitteessä 3 tarkastellaan lyhyesti elinkeinoryhmittelyyn luonnetta. Näitä ryhmiä koskevat tiedot esiintyvät tilinpidossa erityisissä tilejä täydentävissä tauluissa ja ne muodostavat keskeisen osan kansantulotilastoa.

L i i t e 1.

K u l u t u s m e n o j e n l u o k i t t e l u

1.1. Yksityiset kulutusmenot

Yksityisten kulutusmenojen luokittelussa esiintyy joitakin tapauksia, joissa ostetut tuotteet muodostuvat kahdesta tai useammasta sellaisesta tavarasta tai palveluksesta, jotka olisi tarkoituksenmukaista pitää erillään. Tärkeimmät tapaukset ovat ruoka, juomat ja tupakka, jotka myydään yhdessä tiettyjen palvelusten kanssa ravintoloissa, hotelleissa ja täysihoitoloissa. Näissä paikoissa ostetut ruoka, juomat ja tupakka kuuluvat seuraavassa esitettävän luettelon eriin 1.1.1, 1.1.2 ja 1.1.3 arvostettuina normaaleihin vähittäishintoihin, kun taas loppuosa menoista kuuluu erään 1.1.11. Samalla lailla sisäoppilaitosten, korkeakoulujen, kerhojen ja muiden voittoa tavoittelemattomien laitosten kokonaismenot sijoitetaan vastaaviin ryhmiin (esim. koulutus) sen jälkeen kun on vähennetty sellaiset erät kuin ruoka, joka sijoitetaan erään 1.1.1.

Koska muiden kuin vakinaisesti maassa asuvien kuluja ja ulkomaille lähetettyjä tavaralahjoja ei yleensä voida vähentää vastaavista yksityisten kulutusmenojen eristä, vähennetään nämä erät yhtenä eränä kaikkien kulutusmenojen summasta.

Eri ryhmien yksityiskohtaisempi erittely on e.m. julkaisun "A System of National Accounts and Supporting Tables" liitteessä 2.

1.1.1. Elintarvikkeet. Kaikki elintarvikkeet mukaanluettuna ostot ravintoloissa, hotelleissa tms. sekä tuottajien itse tuottamien elintarvikkeiden kulutus ja omille työntekijöille ilmaiseksi annetut elintarvikkeet. Tähän yksityisen kulutuksen erään luetaan myös puolustusvoimien palveluksessa olevien saamat elintarvikkeet.

1.1.2. Juomat: Sekä alkoholi- että alkoholittomat juomat.

1.1.3. Tupakka.

1.1.4. Vaatetus ja muut henkilökohtaiset esineet. Vaatetus mukaanluettuna jalkineet ja henkilökohtaiset esineet, kuten nahkatarvikkeet, korut sekä tasku- ja rannekellot.

1.1.5. Asunto. Vuokralaisen maksamat bruttovuokrat, omistajien asumien asuntojen laskennallinen bruttovuokra mukaanluettuna vesimaksut ja kiinteistöverot, ja vuokralaisten maksamat pienehköt sisäkorjaus- ja kunnossapitokustannukset.

1.1.6. Lämpö ja valo. Hiilen, kaasun, sähkön, polttopuun tms. ostot.

1.1.7. Kotitalouskalusto. Kaikkien sellaisten kestävien kotitalousta- varoiden, kuten huonekalujen, kotitaloustekstiilien, sähkölaitteiden, radio- ja televisiovastaanottimien, tms. ostot.

1.1.8. Kotitaloustarvikkeet ja -palvelukset. Kotiapulaisille maksetut palkat, ei-kestävien kotitalousta- varoiden ostot ja kaikki kestäviin kotitalousta- varoihin ja vaatetukseen kohdistuvat korjaus-, vakuutus- yms. palvelukset.

1.1.9. Henkilökohtainen puhtaus ja terveydenhoito. a) Henkilökohtainen puhtaus. Toalettitarvikkeet ja -valmisteet, mukaanluettuna parranajovälineet, parturi- ja kauneudenhoito- sekä kylpy-, sauna- ja hieromapalvelukset.

b) Terveydenhoito. Lääkkeet ja farmaseuttiset tuotteet ja terapeutti- set välineet, lääkäri-, sairaanhoito- ja muut vastaavat palvelukset. Maksut muille kuin voittoa tavoittelemattomille yksityisille sairaaloille. Voittoa tavoittelemattomien yksityisten sairaaloiden menot. Nettomaksut yksityisille tapaturma- ja sairausvakuutusyhtiöille ja -yhdistyksille.

1.1.10. Liikenne ja tietojen välitys. Liikennevälineitten osto- ja käyttökustannukset, liikennepalvelusten ostot ja posti-, puhelin- ja lennätinmaksut.

1.1.11. Virkistys ja huvittelu. Menot huvitteluun, hotelleihin, ravintoloihin, harrastuksiin sekä kirjojen ja muiden painotuotteiden ostot.

1.1.12. Muut palvelukset. a) Finanssipalvelukset Henkivakuutusyhtiöiden toimintakustannukset, kotitalouksille suoritettut todelliset ja laskennalliset pankkipalvelukset ja kotitalouksien maksamat välityspalkkiot ja sijoittamiseen liittyvät konsultointi- ja hoitomaksut, maksumääräyskulut, yksityisten eläkejärjestelmien ja muiden kotitalouksille palveluksia tuottavien finanssi-instituutioiden hallintokustannukset.

b) Koulutus ja tutkimus. Yksityisten voittoa tavoittelemattomien koulutus- ja tutkimuslaitosten kaikki juoksevat menot. Maksut muille kuin edellä mainituille yksityisille koulutuslaitoksille ja muut kotitalouksien maksamat koulutusmenot.

c) Muut palvelukset. Lainopilliset palvelukset, työnvälitys, ammattiyhdistykset, ammatilliset järjestöt ja yhteenliittymät, uskonnollinen ja poliittinen toiminta, panttilainaamojen myynnistä saama tuotto ja hautauspalvelukset.

1.1.13. Maan vakinaisten asukkaiden menot ulkomaille. Kaikki menot ulkomaanmatkailuun lukuunottamatta sitä osaa, joka sisältyy yritysten kustannuksiin.

1.2. Julkiset kulutusmenot

1.2.1. Siviilitarkoituksiin

1.2.1.1. Yleinen hallinto, oikeuslaitos ja poliisitoiminta. Korkeimpien hallintovirastojen, eduskunnan, ministeriöiden, tuomioistuinten, poliisin ja vankiloiden menot.

1.2.1.2. Opetus- ja tutkimustoiminta. Koulujen, teknillisten korkeakoulujen, yliopistojen ja yleisten tutkimuslaitosten menot sekä julkisten kirjastojen ja museoiden käyttökustannukset.

1.2.1.3. Terveydenhoitopalvelukset. Sairaala- ja muiden lääkintäpalvelusten aiheuttamat käyttömenot sekä yleisterveydenhoitojärjestelmien puitteissa suoritettut luontoissuoritukset.

1.2.1.4. Erietyiset hyvinvointipalvelukset. Kuurojen, mykkien ja sokeiden sekä vajaamielisten ja vanhusten ylläpitoon, kuntouttamiseen ja opetukseen sekä lastensuojelun edistämiseen tarkoitettut julkiset menot.

1.2.1.5. Muut siviilimenot. Kuljetus- ja liikenneverkon ylläpidosta sekä muiden siviilipalvelusten tuottamisesta aiheutuvat kustannukset.

1.2.2. Maanpuolustustarkoituksiin.

Puolustuslaitoksen ja puolustusministeriön menot ml. puolustuslaitoksen muut pääomamenot kuin ne, jotka aiheutuvat väestönsuojelusta.

L i i t e 2.

K i i n t e ä n p ä ä o m a n m u o d o s t u s
p ä ä o m a h y ö d y k e l a j e i t t a i n

2.1. Maa. Maan hankintaan liittyvät nettokulut sisältäen lainmääräämät ja muut maan hankintaan liittyvät maksut. Erä sisältää tällöin myös sisämaan vesistöt ja maanalaiset luonnonvarat, mutta siihen ei lueta maa-alueella olevia rakennuksia.

2.2. Asunnot. Kaikki asuinrakennusten uudisrakentaminen ja peruskorjaukset käsittäen myös työn alla olevan keskeneräisten asuinrakennustöiden määrällisen muutoksen arvon. Rakennusmaan arvoa ei lueta tähän erään. Menot kaikkiin kiinteisiin laitteisiin, kuten keskuslämmitys-, vesijohto- ja viemärlaitteisiin luetaan tähän erään.

2.3. Muut talonrakennukset. Tämä erä sisältää kaikki muut talonrakennukset kuin asuinrakennukset, esimerkiksi teollisuus- ja liikerakennukset, tavaratalot, varastorakennukset, virastorakennukset, ravintolat, hotellit, maatalousrakennukset, kirkolliset rakennukset, koulu- yms. rakennukset. Peruskorjaukset ja valmisteilla olevat keskeneräisten rakennustöiden muutokset tulevat myös mukaan.

2.4. Maa- ja vesirakennustoiminta. Uusi rakentaminen sekä peruskorjaukset ja -parannukset. Rautatieradat, alikäytävät ja tunnelit, laiturit ja muut satamalaitteet, autojen paikoitustilat, lentokentät, urheilukentät, tiet, kadut ja likaviemärit, voimalinjat, vesijohtolinjat, kaasujohdot, puhelin- ja lennätinlinjat, kastelujärjestelmät, padot, metsänojitus yms., louhinta-, pengerrys- ja ruoppaustyöt.

2.5. Kulkuneuvot. Tuotannollisessa toiminnassa mukana olevat laivat, autot ja lentokoneet, trukit ja muut kulkuneuvot, julkiset kulkuneuvot, rauta- ja raitioteiden liikkuva kalusto, kuljetusrattaat ja vaunut.

2.6. Koneet ja kalusto. Kaikki muu kuin edellä mainittu kiinteä pääoma. Ts. voimaa tuottavat koneet, maatalouskoneet ja laitteet, muu kuin kuljetustraktorit, konttorikoneet, -laitteet ja varusteet, metallialan koneet, kaivos-, rakennus- ja teollisuuskoneet ja -laitteet sekä ammatinharjoittajien käyttämät välineet.

L i i t e 3.

E l i n k e i n o j a k o

Edellä on tarkasteltu institutionaaliseen sektorijakoon perustuvien kansantalouden tilien eriä. Liitteissä 1 ja 2 on tarkastelu ollut yksityiskohtaisemmin jaoteltua kuin millaisena tilierät tileillä esiintyvät. Tällöin on tarkastelu ulotettu tilejä täydentäviin kulutus- ja pääomanmuodostustaulukoihin.

Kuvan täydentämiseksi on sanottava muutama sana myös elinkeinojaotteen periaatteista. Elinkeino- jaotteen muodostavat pääosan maamme kansantalouden tilinpidon taulukko-osasta.

Todettakoon, että erityisenä lisänä maamme kansantalouden tilinpidossa ovat matriisien muodossa esitetyt taulukot, joissa esiintyy yhtäaikaan sekä elinkeino- että institutionaalinen jako keskeisimpien kansantulosuureiden osalta. Tällöin siis nähdään miten kunkin elinkeinon tuotanto, palkkasumma, pääomanmuodostus jne. jakaantuu yritysmuodon mukaan (ja päinvastoin).

SNA:n luokittelu elinkeinoihin on varsin lähellä ns. ISIC:n¹⁾ luokittelua. Ainoa poikkeus koskee asuntojen ja muiden kiinteistöjen käsittelyä. Ryhmä "kiinteistöt" sisältää yksityisten asunnonvälitystoimistojen, kiinteistötoimistojen ja vuokranperintätoimistojen toiminnat.²⁾

Asunnonomistussektorissa - joka ei siis esiinny ISIC:n jaottelussa - käsitellään ne liiketoimet, jotka johtuvat varsinaisten asuntojen käytöstä. Kaikki muu maan tai rakennusten käytöstä syntyvä tulo luetaan ko. maata ja rakennuksia käyttävän elinkeinon bruttokansantuotteeseen riippumatta siitä, kuka ne omistaa.

ISIC:n luokitteluyksikkönä on toimipaikka (establishment) ja eri elinkeinojen tilinpidon arvioinnin tulisi lähteä toimipaikkapohjalta silloin kun se on mahdollista. Tästä SNA:n suosituksesta on Suomessa poikettu maatalouden, metsätalouden ja rakennustoiminnan kohdalla, joissa elinkeinojako perustuu toiminnan laatuun eikä toimipaikkaan.

---

1) ISIC = International Standard Industrial Classification of all Economic Activities.

2) Tämä sektori ei esiinny erillisenä Suomen kansantulotilastossa.

Kunkin elinkeinon bruttokansantuote-erä on yhtäältä katsottuna palkkojen ja työnantajan sosiaalimenojen, korkomenojen, nettovuokramenojen, voiton ja kiinteän pääoman poistojen summa riippumatta siitä, koituvatko nämä tuotannontekijätulot maan vakinaisille asukkaille vai ulkomaalaisille.

Toisaalta tämä erä on yhtä suuri kuin myynnin arvo markkinahintaan plus varastojen fyysisen lisääntymisen arvo miinus kaikkien muilta yrityksiltä (ml. tuonti) suoritettujen ostojen markkinahintainen arvo miinus netto välilliset verot (ts. välilliset verot miinus tukipalkkiot). Yrityksen omaan pääomanmuodostukseen ja omistajan tai hänen työntekijöittensä kulutukseen tuotetut tavarat ja palvelukset on otettava mukaan laskennallisina myynteinä.

Pankkien ja muiden rahalaitosten bruttokansantuote saadaan yhtä suureksi kuin palkkojen, voiton, nettovuokran ja poistojen summa, kun tallettajille myytyjen pankkipalvelusten laskennalliseksi arvoksi otetaan pankkien pääomatulot vähennettynä tallettajille maksetuilla koroilla. Näin saatuun pankkipalvelusten laskennalliseen arvoon lisätään asiakkailta todella perityt toimitus- yms. maksut. Laskennallisten pankkipalvelusten arvo jaetaan likeyritysten ja kotitalouksien kesken periaatteessa näiden sektoreiden pankkitalletusten suhteessa. Yrityksille tuleva osa esiintyy niiden tuotantotilin kulupuolella ja toiseen kertaan tulo- ja tulonkäyttötilin tuottopuolella, joten se ei vaikuta yrityksen säästön suuruuteen. Kotitalouksien osuus laskennallisista pankkipalveluksista katsotaan kulutusmenoksi ja kirjataan toiseen kertaan samansuuruisena laskennallisena korkoeränä kotitalouksien tuloksi.

Julkisen hallinnon - sellaisena kuin se on tässä määritelty - osuus muodostuu palkoista ja työnantajana suoritetuista sosiaalikuluisista sekä muiden kuin asuinrakennusten nettovuokrasta (tämä erä on yleensä laskennallinen). Julkisen hallinnon palkka tms. kulut sisältävät myös puolustuslaitoksen henkilökunnan po. kulut. Julkisen velan korkoa ei oteta mukaan tähän erään. Todettakoon, että sektori "yleinen hallinto ja maanpuolustus" peittää kuten ISIC:kin vain tietyn rajoitetun osan julkista toimintaa ja muu on siirretty toisiin alaryhmiin. Esimerkiksi majakka- ja luotsilaitos, jäänmurtajat, lennonvalvonta yms. ovat liikennesektorissa ja opetus sekä terveyspalvelukset muissa palveluselinkeinoissa.

TILASTOLLINEN PÄÄTOIMISTO

Monistettuja tutkimuksia

1. Paavo Grönlund - Olavi Niitamo, Kansantalouden tilinpidon rakenne.
Kesäkuu 1966, 40 s.